

Wartburg ja ho acull amb força incredulitat; Gammillscheg, *ZRPb.* xli, 634; xliii, 23: «gàllic». —⁸ El tipus *barta* s'estén encara al llenguadocià occidental, etc. No és que el canvi de *-RD-* en *-rt-* no hagi de causar cap escrúpol, però ultra la vaga possibilitat d'un ensordiment degut a una pronúncia ibero-aquitana, i a alguna vacil·lació esporàdica que es registra a Gascunya (*ordiga* ~ *URTICA* i gal *ordigas* = ll. *articulus*), no es pot negar que hi hagué fets d'ensordiment d'altres oclusives darrere *r*, com ¹⁰ *VERGARIA* > *VERCARIA* (veg. infra, *BARQUERA*) o en *vergobretus* > *vercobretus* (Pokorny, *VRom.* x, 266-67; *IEW*, 1168.30). S'ha cregut que a ultracorreció d'aquesta tendència sigui deguda la forma del fr. ant. *barge* per *BARCA*. En llengua d'oc ¹⁵ *barta* és, encara més que llenguadocià, un mot gascò, i ací molt antic: Luchaire en dóna docs. de 1080, 1087, 1260, a la Gironda i Bigorra; en el Bearn, en el Cartulari d'Ossau (on la *dicte barte* a. 1457, 296, sembla referir-se a la selva moixalosa del Pont-Bielh) i el *DTop.* de P-Raymond recull 18 casos de *Barthe(s)*. Però el derivat *bartàs* «buisson» és també del Carci (*bo-* Lescaie) i Albigès («petit tertre» Gary), i de la toponímia del Cantal (Amé), i poc o molt potser s'estén fins al Roine ²⁵ (come una agnelle que s'escarto / e s'enroumego dins li *barto*», Nerto v, 158); en tot cas des de la Gironda degué passar al Canadà (*barthe* «clòture d'arbrisseaux, haie», *Bull. Parler FrCan.* iii, 145) i cap al Mediterrani no sols arriba fins al nostre límit (Camp de la Barta entre Tuixà i Vingrau) sinó que, almenys amb derivats, penetra a claps en el domini català: *abartàs*, *abartassos* (arbustos de gar-riga, a Estagell, *bartàs*, -assos 'bardisses' o 'esbarzerars' a Talau i a Tuès (1960), *abarta* 'esbarzer' en ³⁵ un poble del Segre Mitjà (Gavarra, 1957). Un altre petit focus en el Priorat: *bartrés* pl. 'esbarzers' a Gratallops i Torroja, *baltrés* al Lloar, *abaltré* a la Morera i a les dues Vilelles, *abatrè* a Poboleda (1935-6), coincidint amb el poblet de *La Bartra* allí prop (t. Rojals); confirmació toponímica encara a d'altres d'aquests focus: *Feixà de les Abartes* a Gavarra, *Bartra* a Andorra (Encamp), *Clot de la Barta* a Talau. Un altre derivat té un sentit diferent, si bé encara conciliable: *bartal* 'matisser d'arbustos ⁴⁵ sense espines (com gerderes, faringoles, saücs) a l'alta Ribagorça (Bonò, Senet); del Conflent només sé que a Nyer parlaven de «qualque *bartal*» en especificar les plantes que hi havia a la carena d'una d'aquells serrats de boscuries coníferes. ⁵⁰

⁹ Bastant just o aproximat, en conjunt, és l'extens estudi recent de M. Roy Harris, 1970 (*RPh. Cal.* xxiii, 529-548); aporta poc de nou (alguns detalls i, arguments sovint molt discutibles), com era d'esperar en el treball d'un jove de base merament llibresca, i en un problema complex i ja tan treballat per mestres ben preparats. No cau, però, en el parany de les homonímies: amb *bard* 'argila, fang' (com feren en part Wartburg, *FEW*, s. v. *barros*, i Bruch, que hi barreja un oc. ant. *bardejar* ⁶⁰

'emplastrar amb morter' i alguna altra forma oc. o veïna, de l'*ALF*, 890, s. v. *mur en terre*). El suposat cèltic **BARRITA* de *GdDD*, 940 és pura invenció d'ell, sense cap base en cèltic. Inútil refutar l'etim. de Harri Mayer (que *AlcM* a tort pren seriosament): com sempre aquest aficionat acrític desconeix les normes més elementals de la fonètica i la lexicologia. —¹⁰ «Que null hom antra en ort ni en close ni an vinye cloerts per *bardés*, si ben mala feta no y ffazia», que Balaguer i Merino defineix «brossa amb què es cobreixen les tàpies y se tan quen les entrades dels hortos o vinyes closes», *RLR* xv, 41, 179. Un *bardaria* (151) es troba ja en una inscripció cèltica, Whatmough, *Dial. of Anc. Gaul*, ed. fotostàtica, p. 119, i sens dubte cal negar que hi hagi raons fermes per atribuir això al germànic, com es decanta a fer-ho Whatmough. —¹¹ «Les rames dels arbres, caynes, *bardiçes* et romegeres, sien remogudes», a. 1342, «tota persona que levarà lenya de *bardiça*, de rota o de rompuda», a. 1385 (docs. de Tortosa, *BABL* xi, 428; xii, 50). —¹² Àrea general, des de l'extrem Nord (Ross., *Misc. Fabra* 182 «fila d'arbusts, haie»; *ALF* m. 1592, allí i ja a l'Aude), per la Cat. aragonesa (penart., *BDC* ix, 69), fins a l'extrem Sud del País Valencià (*Bardissa* partida del Fondó de les Neus) i estenen-se fins a l'Horta de Múrcia (Lemus, *Vocab. Panocho*), amb dades molt nombroses de tot Mallorca (sementers a Lloseta, Bunyola, etc.) i Menorca (ací en la forma *verdissa*, alterada per una etim. pop. molt natural, Camps i Mercadal, *Folk. Men.* ii, 115, i així ho sento a Migjorn Gran). Entre la fraseologia més corrent que jo recollia figuren *Font de les Bardisses* (Clariana de Cardener), *pardal de bardissa* (pertot), *el gos s'emparra per les bardisses* (Tuixén); de vegades especialitzat en una planta espinosa concreta (oposada a *gavernes* a Lavansa). Informació complementable encara amb *CostCatManc.* i, s. v.; Krüger, *Hochpyr.* A i, 52; ii, 362; *AlcM*, *DAG.* i *Bal.* —¹³ «Se posaren a córrer cap amunt per sa Bardissa des Carritxar, però una d'elles se travà ses faldetes amb sa *bardissa* i es moros l'agafaren», *Arx. Ll. Salvador*, p. 260. —¹⁴ El lligam de *bardissa* amb *barda* és un fet inatacable. És veritat que existeix també un nexa amb *ESBARZER* i el seu afí *barça*. En aquest sentit parla un llenguatge eloqüent el verb *esbarzissar* 'netejar de bardisses o tallar-les' que *AlcM* cita de dos docs. vigatans, de 1490 i 1495, i en context enterament paral·lel al del verb *esbarzerar* ('llevar els esbarzers') en documents també vigatans de 1410, 1417 i 1494. Hi hagué sens dubte convergència de dues formacions etimològiques paral·leles, car observem que una dissimilació d'*esbarzissar* en *esbardissar* era quasi inevitable. —¹⁵ «Quinas bonas casseras férem! --- entre tots reunia una canilla de vuit cans *bardissers* y llebrers», Bosch de la Trinx., *Recorts d'un exc.*, p. 121. —¹⁶ «Entre ses murtreres i aladerns qu'enverdissen es camí que faldetja sa muntanyeta, es ca afinà un rastre ---», Camps i Merc., *Folk. Men.* ii,